

Lili Potpara *Zgodbe*

Izmuzljivo poželenje

Pogleda ga, od strani, malo navzgor, hotela bi ga kar tam in tedaj, kar stoje, sede, na hitro. Njegova roka počiva za slabo dlan od njene, velika, krepka, nohti lepo mesečasti, kratko pristriženi. Pusti svojo roko, da leži poleg njegove, malo podrsa po mizi, proti iztegnjenemu mezinčku, potem se odmakne. Pogleda ga še enkrat, izpod spominov, izpod obrvi, poboža z nenadno divjo, zatajevano željo. On gleda nekam proč in misli svoje misli, kar sliši jih, kako klikajo po glavi sem ter tja, ve, da mu prav nič takega kot njej ne pada v sistem.

Igrica je to, njena zasebna, rajcig igrica, redko se jo igra zadnje čase, izmikajo se ji taka občutja, bežijo, za rep jih lovi. »Fukala bi,« reče v glavi, ne upa na glas, kaj bi si mislil? Tako dolgo neizgovorjen stavek bi zarezal v prostor, tako dolgo neizgovorjena misel ne najde več poti tja, kamor se je nekoč rinila neopazno, se lepo namestila in ugnezdila. »Fukala bi,« glasneje neizgovorjeno pošlje v zrak, tistih nekaj deset centimetrov proti njemu, ki zajema z žlico v makarone, posipa s parmezanom, posega po solati. »Hej, me slišiš?« tiho vdahne v pogled, proti tisti žlici, ki nosi v usta, ki se odprejo v O, da hrana sede vanje, usta, ki so se včasih odpirala v O, da so zaobjela njeno tisto toplo, odprto, hlepeče.

Klepeta, klepeta, sprašuje, posluša, spremlja z očmi žlico in zenici, ki včasih pošvrkneta proti njej, čuti, kako bi rada s kolenom podrsnila ob njegovo, pa ne bo, tega ne počne več, ne pri kosilu, čaka, da bo zvečer, ko bo dan končno končan, to storil on, pa ne stori, sede in se zamisli, oddalji.

Ob reki sta bila, enkrat davno, se ji zdi, še pred tem stanovanjem in pred službo, pred vsemi temi molki, ki se zdaj vrinjajo mednju, daleč, pred poletjem, tih rokav sta našla, nikjer nikogar, tam sta bila svobodna in gola, čisto čisto sama. Zelenelo je v krošnjah, reka je šumela čez skale, zlizane, tisočletno gladke, vse besede je posrkal vase tisti šumot, bučanje, sokovi so se zlili s pretakanjem. Zakričala je v krču, da je odmevalo po koritih, zakričala je gor v nebo, srečna sem, je vpilo v njej, srečna srečna, tako srečna in svobodna. Sedla sta na rob, kapljice so bežale iz korita in špricale po njiju, kadila sta in otresala v vodo. Nekaj sta še govorila, se spoznavala na novo. Gledal jo je, potem, globoko, »lepa si,« je govorilo iz oči, za roke sta se prijela in se vrnila po stezici, dan se je prevesil v popoldan in predvečer.

Zvečer so kartali, pili, gazda tiste domačije je nosil prednje polne steklenice domačega, ogenj je prasketal v ognjišču in so dolagali, čeprav jih ni zeblo, čeprav jim je razgrelo lica, polena so bila zložena v pravilne skladovnice ob zidu. Pogledovala ga je izpod oči, njuno skrivnost mu je sporočala, ga dražila s pogledom, prvinskim, zaupnim. Karte so padale, polena so letela na ogenj, kjer so izginevala, se spreminjala v sivkast pepel, karte so se prekrivale, klepetali so, tako pijansko pametno so nekaj razglabljali, kot bi se poznali od nekdanj, kot bi se bili morali srečati prav tam in tedaj, kartali, Primorci so pili hitreje od njiju in Žitanka je bila zardela, z ognjem obsijana, karte je odložila in ga zapredla v pogovor, zaupno, tiho je odmevalo od mračnih zidov.

Pustila ga je, da se pogovarja, da se z glavo rahlo nagne proti Žitanki, da si natoči. Najprej je začutila sled ljubosumja, malo čudno ji je bilo, da ji uhaja, da se na ves glas smeje, tačrna pa mu polglasno šepeta, z desne se sklanja proti njemu, da pozabi, da je na vrsti. Metala je karte in skrivaj poskušala slišati, kaj govoriga, pa ji je uhajalo, med prasketanjem in nekimi neumnimi vici, ki so si jih Primorci podajali sem ter tja. Potem pa se je premaknilo, vznemirljivo privzdignilo.

»Pojdi z njo, če hočeš,« je dahnila potem, ko so besede, težke od vina, komaj še doprle do njega. »Pojdi z njo, nič ne bo narobe.« Pogledal jo je hecno, tisti njun spomin popoldne je bil v pogledu, kako moreš kaj takega reči? je migotalo v njegovih očeh. »Pojdi, če hočeš,« je neslišno rekla, in mokro je začutila spodaj, pojdi in se vrni, je mislila pregrešno, kar pojdi. Z roko je segla proti njemu, pobožati ga je hotela, tam pred Žitanko, pred vsemi, pa je umaknila roko in si dolila. Obsedel je, obračal se je proč od Žitanke, v zadregi, presedel se je za ped proti njej, kot bi hotel kaj povedati, kot bi se mu zdelo, da mora nekaj reči.

Vina je zmanjkalo, ogenj je dogoreval. Žitanka je vrgla črne črne lase s čela, popravila si je nasmeh na ustnicah in čisto počasi vstala, stopila ven iz temne notranjosti ute v noč. Slišala jo je še, kako nekaj postava pred vrati, si prižiga cigareto, nato pa so se koraki oddaljili. Počasi je vse zamrlo, gazda je šel spat, Primorci so se poslovili, splezala sta gor v prvo nadstropje in legla nad reko, vso noč je šumela pod njima, zaklenjena vrata so nekajkrat škrtnila, kljuka se je tiho premaknila gor in dol, oči je tiščala skupaj. Zjutraj je poiskala njegovo roko pod odejo in se božala z njo, napol sta še spala, reka je bučala in skozi polkna se je že vrival sončen, lep predpoletni dan, ki se bo dol proti jugu razgrel v suho vročino.

Potem sta nadaljevala proti morju, našla sobo v hotelu nekje na tistem razpotegnjenem polotoku, vroče je bilo in gneča, toliko preveč ljudi. Plesalo se je zvečer, spodaj na terasi, prepotena sta ležala na vijoličnih rjuhah, glasba se je rinila skozi zastore. »Pojdiva plesat,« je rekla, zaščemelo jo je med stegni, mokrimi od znoja. Zakopal se je globlje v črke, ne da se mi, je rekel.

»Fukala bi,« je takrat dahnila v vročino, neslišno, v mislih se je vrnila v tisto šelestenje kart, v vroč, sivkasto in rdeče obarvan prostor, nad šumečo reko, po tistem popoldnevu. Žitanka je stala med njima, takrat v tistem hotelu je čutila njeno nevidno navzočnost, nekaj se je takrat spremenilo, tisti njen »Pojdi z njo« je obvisel nad njima in bila sta si tuja, ni mogla do njega in krivo se je počutila.

Potem sta iskala plažo, kjer ne bi bilo vsch tistih svetlečih se, opečenih teles, kjer bi lahko v miru šumelo morje in bi si odpočila. Ves dan sta se premikala, nikjer ni bilo dobro, v mesto sta šla, na sladoled, pogledat fjord, v majicah brez rokavov. Zarinjen v kopno, kot jezik do konca zarinjen med dva bregova, nekaj dreves v tistem hecnem, malem zalivčku, restavracija, brezosebna, morske specialitete sta jedla. Školjke gojijo tam, nad vodo plavajo pisane ograjice, v kvadratih, pravokotnikih, z jadrnico ne smeš do tja. Zgoraj, nad zalivom, pod senčnikom in ob parkiranem avtu sedijo domačini, ob cesti, pisano sadje v jumbo steklenicah lebdi v alkoholu, kot ikebana.

»Kupiva eno, za domov,« je rekla in sta se ustavila, vroče je puhnilo vanju, ko sta odprla vrata avta in se je izničil učinek klime, eno pisano steklenico sta kupila, za domov.

Popila sta jo zvečer, ko sta se končno umirila v sobi, spodaj na terasi so spet igrali iste viže, obmorske, preveč na glas, zavese so bile še po sončnem zahodu pregrete od žarkov. Ležala sta, napol gola, vsak na svoji polovici francoske postelje, potegovala kar iz tiste jumbo steklenice, med zobmi prestrezala sadeže, prepojene z žganico, »fukala bi,« je pomislila, ko je bila že preveč pijana za kaj takega. Z rjuho sta se pokrila, vročina je silila z betonskih zidov v sobo, vso noč je vlekel rjuho proti sebi, da je obležala gola in razkrita, da jo je proti jutru že zeblo, čeprav je čutila, kako ji vlažno teče pod pazduhama. Vrnila sta se domov, spremenjena, malo drugačna.

Solatna skleda se počasi prazni, na obraz mu lega zadovoljni izraz sitega človeka, poseže po časopisu, črke se vrinejo med njune neizgovorjene besede, med popoldansko vročino in kri, ki se počasi pretaka v želodec. Še vedno gleda tisto roko, mirno počiva na mizi, prsti rahlo potegnjeni vsaksebi, vilice so izpustili, kuhinja diši po dušenem, po dinstani čebuli. Vstane, odnese v lijak, počasi postrga ostanke v koš, z vajenimi kretnjami zloži krožnike v lično skladownico, posode eno na drugo, jedilni pribor v kozarec, napolnjen z vodo.

»Fukala bi,« še tihceno odmeva v njenih možganih, oddaljeno, iz spominov se izrine, tistih skalnatih korit se spomni, brbotanja majhnih slapov čez kamne, vetra v listju, hladnih kapljic na razgretem telesu, odločnega prijema čez ramena, odzadaj, njegove krepke, moške navzočnosti za svojim hrbtom, njegovih raziskujočih kretenj, roke, ki ji polzi po životu, dol, pa gor, po tihem, odločno, poznavalsko.

»Fukala bi,« še enkrat zazveni, globoko v možganih, potem se oddalji, zlije s šumenjem vode iz pipe, ko zgrabi krožnike, podrsa po njih z gobo, napojeno z detergentom, in jih začne počasi, enega po enega, splakovati.

Maturantje

Množica piska in vrešči in poskakuje, objemajo se čez ramena, kot ogromen val derejo po cesti dol proti reki, kar po vozišču, promet je oviran. Sredi križišča se postavijo v krog in rajajo. Promet obstoji. Vozniki hupajo, v koloni je rešilec, šofer nekaj časa opazuje dogajanje z mešanico nostalgije in nestrpnosti, nasloni se na krmilo na komolce, potem vključi sireno, krog maturantov se razpre, promet steče, pisana gruča mladih se pomakne naprej.

Vera stoji na pločniku, umakne se k zidu in gleda mladino. Vidi, kako fantje grabijo drobno, kratkolaso dekle za ramena, vlečejo jo naprej, z leve ji eden moli pivovsko steklenico, hripav je že od petja in kričanja, »Pij,« se dere, »potegni, mala.« Mala odpije, vrne steklenico in si obriše peno z ustnic. Vera stopi za njimi, gleda tisto malo, nekaj na njej jo pritegne, nekaj davno znanega, potegne jo noter, počasi stopa vstric s pisanimi majicami. Dolgonoga punca objame malo, »A smo face, kaj?« Mala prikima, dolge korake dela, Vera za seboj sliši počasno brnenje motorjev, avtomobili vozijo po polžje za njimi, mala je bolj na repu kolone. Spet križišče, spet krog sredi ceste, spet vzkliki in roke, ki segajo vsevprek, ob njej se raztrešči steklo, začuti, kako ji veter zanaša cigaretni pepel v oči.

Veseli so, pomisli Vera, olajšanje čutijo, konec šole. Za hip se ji zazdi, da so se tista leta od njene mature razblinila v nič, tukaj je s sošolci, se ji zdi, obrazi so neznani, a jim lahko na poteze riše tiste davne črte fantov in deklet iz paralelk, mesto je danes njihovo. Nikomur ni čudno, da se je med pisano pahljačo, ki barva ulice, vmešala neka ženska v kostimu, Vero tok vleče naprej.

Popila je že malo piva, nekaj vina, v gostilni so si naročili vodko s sokom, ki je potem niso plačali, lastnica lokala ni bila jezna, tistih nekaj pijač jim je spregledala. Sploh je vse nekako drugače, danes je njihov dan. Čuti poglede mimoidočih, sliši, kako neka mama sinčku reče: »To so maturanti. Tudi mi smo tako piskali. Veš, šolo so končali in so veseli.« Ljudje se ustavljajo, stiskajo se k pročeljem hiš, zdi se ji, da gre nekaterim nekoliko na jok, zdi se ji, da čuti zavist v zraku.

Vesela je, vsaj misli, da je, morala bi biti, tako ji govori. Mora biti veselje, tisto, kar čuti, si prigovarja, kaj pa naj bo? Kolikokrat pa človek maturira v življenju? si postavi nesmiselno vprašanje. Kljub temu se ji zdi, ko gleda na široko raztegnjene ustnice okrog sebe, da nekaj ni, kot bi moralo biti.

Strah čuti. Neko tesnobo, ki je nihče ne more opaziti, tako si misli, neki top občutek v želodcu, ki jo stiska, ko stojijo sredi ceste in se držijo za roke. Tako močni so, skoraj vsemogočni se zdijo sami sebi, avti stojijo zaradi njih, ljudje se ustavljajo, vse mesto je drugačno, osvajajo ga križišče za križiščem kot četa bojevnikov. Hoteli bi še več, vsakič naslednjič se počutijo še močnejši. Vsi za enega, eden za vse, pomisli. Pa prej ni bilo tako. V razredu so bili vsak zase, tiste gručice med odmori, ločene kot z nevidno črto, nihče se ni rinil tja, kamor ni sodil. Alenka nikoli ni pristopila k Petri in Anji, Andrej se ni nikoli približal njej, Veri, no ja, tu in tam, kadar ni imel domače naloge, recimo. Štiri leta so se videli vsak dan, šest ur na dan, a se ji je pogosto zdelo, da je naravnost nevidna, tam nekje v svoji klopi, med malico, ko je v parku ali ob oknu na hodniku grizla svoj sendvič in komaj s kom kakšno rekla.

Moč množice, pomisli Vera in se spomni, da je bilo nekoč davno pri zgodovini ali mogoče pri sociologiji, ne ve več natanko. Zdaj je tik za malo, ta odriva roko z desne, ki ji leze tja nekam prenizko dol, na tisti 4. A na rdeči podlagi. Mozoljast dolgin se ji reži v obraz: »Ej, saj si kar dober model, stara!« Zadovoljen je videti sam s seboj, tista njegova roka kot da ima licenco, da mali drsa po majici, samovšečno si popravi lase in hitreje stopi. Vera je vedno bolj zadaj, za malo, ki ji tisti mozoljasti spet rine steklenico v usta, mala odkimava, »Ne, ne bom več, ne morem.« Oni pa še kar, »Pij, kva se neki greš!« In rine vanjo. Veri se dviga v grlo, skoraj že stegne roko, da bi odrinila tisto rjavo flašo od majhnih ust, potem je tam še eden v modri majici, objame malo čez ramena in se ji nekaj slini v uho. Mala ga odsune, pa jo spet objame, mala nekaj govori, Vera ne sliši dobro. Neki čuden strah začuti, nekako se ne more odtrgati od tega venčka pisanih potiskanih majic, od steklenice, ki med mladimi kroži od ust do ust, od vzklikov in vreščanja in občutka, da so edini na svetu.

Za domov ji ni, oče bo tam, dela samo štiri ure, mame še ne bo, do štirih, Peter je verjetno še v šoli. Doma so tisti visoki stropi, velike sobe, natlačene s pobištvom, a vendar prazne in neprijazne, čeprav je vse lepo pospravljeno in čisto. Včeraj je bila Roza, čistilka, vse še diši po čistilih in vse je sveže in bleščeče. Domov ne, kam naj gre? Katja, njena najboljša prijateljica, je nekje spredaj. »Saj ne zameriš,« je rekla, »grem malo okoli.« Ni zamerila, kaj bi zamerila, sama sebi se čudi, da je ne potegne noter, tako kot se zdi, da je potegnili druge, da kričijo na ves glas in so veseli in že skoraj malo nori, se ji zdi.

Moč množice. Silna moč, pred katero se vse ustavlja, promet, ljudje, še avtobus nemočno obstoji in čaka, da se umaknejo. Fantje se pačijo vozniku, po rumeno označenem pasu hodijo in se režijo noter skozi šipo, ne moreš naprej, kreten, zdaj smo mi tukaj glavni, maturirali smo, hej, mislim! Vero vleče naprej, samo naprej, v korak

z drugimi, mala poleg nje se smeji, a ni več vesela, Vera to ve. Je le še del množice, ki usmerja njene korake, naprej, do naslednjega križišča, kjer se bo vse ponovilo, kjer bodo spet rajali, noreli, peli na vse glas: »Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus ...«

Vse to je že bilo, se oglašča v njej, vse to se je že zgodilo, čeprav drugače. Podobno nemoč čuti kot že prej, ne more ven iz te horde razigranih ljudi, ne more ven. Takoj tam, v drugi ulici, je tišina in so hiteči ljudje, tako blizu, a vendar daleč, v nekem drugem svetu. Tisti svet je zunaj tega njihovega, oni so maturirali, konec šole je in še vse življenje je pred njimi.

Pusti, da jo roke potegnejo naprej. Hitreje stopi, da ne bo več na koncu, da bo sredi vsega tega, da si bo vtisnila v spomin. Na levi je park, zelenje in ptiči, zvečine golobi, opazi, grebejo se za drobtine, ki jih stara ženica sipa med granitne kocke iz polivinilaste vrečke. Tistih nekaj požirkov alkohola ji je, nevajeni, izostrilo vid, izostrilo duba, stvari se dogajajo kot nekje čez črto, zunaj nje, novo ji je in ne neprijetno. Ozre se dlje, gleda obraze na pločnikih, ljudje stojijo in becnje stvari se jim rišejo na obrazih. Korak ji zastane, spet obtiči nekje zadaj, skoraj na koncu, hitreje stopi, a pogled ji bega čez vse tiste obraze; zakaj nikoli prej ni ljudem gledala v obraz? Zakaj vedno dol, v tla, in hitro domov? se vpraša, že nekoliko pijana, čeprav občutka še ne zna opredeliti.

Vera se za hip ustavi. Stopi k zidu, naredi korak naprej v vežo stare hiše, globoko diha. Čudne slike se ji rišejo pred oči, ena za drugo kot kalejdoskop, spet na pločnik in ob maturantih naprej. Tista mala, tisti kratki lasje, odvleklo jo je naprej, pomisli Vera. Ostane na pločniku, spremlja razpršeno gručo mladih obrazov.

Neko soboto pozno zvečer, očeta najprej ni bilo od nikoder, nato pa je pripeljal množico veselih ljudi, posedli so po zofi in naslanjačih, mama je bila že v šlafroku, a se je hitro preoblekla

in gostom postregla s kavo, s pijačo, z arašidi. »Mala igra klavir, ne?« se je drl očetov sodelavec s kavča, oče je ponosno pritrjeval, ura pozna, večer je bil že noč. »Ja, naša Vera je pianistka, poleg gimnazije, veš, pet ima klavir!« je napihnjeno odgovoril oče. »Kje pa je, naj kaj zaigra!« Potem vzkliki in »Ja, ja, naj nam zaigra!«

Čepela je v sobi, v pižami, nekaj je brala in poslušala, kaj se pogovarjajo, vedno več jih je bilo, se ji je zdelo. Potem je noter pokukala mamina glava, »Obleci se,« je rekla, nič ni vprašala, Peter je že spal, enakomerno se je dvigala odeja na njegovi postelji. Peter je vedno zaspal, nič ga ni motila luč, nič ga ni motilo. Vera pa je vedno bedela, čakala, da sliši, kaj bo, ko se vrne oče s svojih večernih potepov, nikoli ni spala. »Obleci se, boš kaj zaigrala,« je rekla mama žalostno, ni bilo mogoče ugovarjati.

Na bitro je vrgla nase kavbojke, bluzo, popravila si je lase in vstopila v dnevno sobo, polno moških, zardelih obrazov. »Verica, daj tisto, saj veš, ono od Claydermana!« je zaslišala s kavča, gledala je nekam dol v svoja stopala, sedla za klavir, razglašen je, se ji je oglašalo, D v tretji oktavi zveni kot des, utrujena sem, note potrebujem. Odigrala je tisto Balado za Adelino, mehanično, »Še, še,« so se drli s kavča, neke roke so se stegnile proti njej, bankovec se je prilepil na pokrov pianina. Še enkrat. Potem še Mozartov Turški marš, to jih je pogrelo, Alojz je stopil k pianinu in ji položil roko na ramo. Zazebel jo je njegov dotik, pogledala je očeta, jezno, a je gledal mimo nje in ponavljal »zaigraj še, daj še.« Slišala je mamo v kuhinji, skozi akorde, ki jih je udarjala, je slišala stensko uro, klenk, je rekla, ena ura zjutraj. Kaj si bodo mislili sosedge, kako bo zjutraj ustala in šla v šolo, utrujena in s tem groznim ponižanjem v grlu?

»Pojdi po Petra,« je rekel oče na glas, »pa dajta tisto vajino, saj veš!«

Labko bi bila enostavno odkorakala iz dnevne sobe, labko bi se bila zavlekla v svojo sobo in zaklenila vrata, labko bi bila stopila iz stanovanja in v noč, ki je bila že skoraj jutro, labko bi

bila naredila tisoč stvari. A ni. »Petra ne bom budila,« je rekla izpod oči, tja proti očetu, »Peter spi.« Nekaj hipov se je nelagodno presedal, pogledoval levo in desno, je opazila, tisti zabubli obrazi so se ozirali proti njemu, češ, Daj no, a je žur ali ni? Zbudi malega, naj zaigrata. Vera je čutila solze pod vekami, ne bom, ne bom ga budila, ji je govorilo, proseče je pogledala očeta, a bil je že vstal in tam od vrat je rekel: »Pripravi se, grem po Petra.«

Ozrla se je po sobi, roke so se stegovale proti njej, mama je bila vmes prišla in sedla mednje, tako se je pričakovalo. Oče se je urnil, Peter je stal pred njim ves krmežljav, rinil ga je naprej v sobo: »Vzemi violino, bosta zaigrata.«

Potem sta igrala, skladbo za skladbo, zaspana in oddaljena, ploskali so in se drli: »Še!« Violina se je razglasila, Vera je slišala žalostno disonanco, ko se je Petrov G tepel z njenimi tipkami, še so pili in vzklikali in metali bankovce prednju. Vesela borda, veselje množice in navita pajaca, ki igrata na ukaz.

Moč množice. Moč ljudi. Te besede ji odzvanjajo v glavi, kot neki daven ritem, »moč, moč, moč.« Na glavni ulici so. Poravna si krilo, odkima pri sebi, kot koračnica ji odzvanja. Vera dvigne pogled, z desne zasliši »Dober dan, gospa šef! Kar z maturanti?« Gre za glasom, Tone v uniformi pred ministrstvom, za kratek hip občuti sram, neprijetno nelagodje, nato se mu nasmehne in naredi nejasno kretnjo z roko, kot bi hotela pokazati »Ah, kaj bi to, mladina pač!« Z uradnim izrazom poseže po veliki kljuki, Stanko, vratar, jo je bil zagledal, priskoči in ji pridrži vrata. Vera v levi drži poslovni kovček, pokima Stanku in se odločno, s klenkajočimi koraki po kamnitih stopnicah napoti gor, kjer množica ljudi čaka njenih navodil.

Kak tolar, morda?

»Gospod, a mate dvejst tolarjev?« se Petru prijazno nareži s stopnic rdeče pobarvane cerkve. Peter odkima, odmahne s prosto roko in pogleda za glasom; tam sedi, s prešerno izvezeno kapico na glavi, rjavkasti zobje silijo čez nasmejana usta, na dosegu desne roke pol prazna steklenica, poleg razmršen, umazan pes.

Pohiti naprej, trdneje se oprime ročaja kovčka, mika ga, da bi si razrahljal kravato, sonce žgoče barva lično zaokrožen trg oranžno. Ne gleda ne levo ne desno, mudi se mu, oziroma daje vtis, da se mu, mobitel predirljivo zapiska izmed papirjev, naloženih v kovček, Petru je neprijetno, ve, da se bo naprava po treh piskih samodejno izklopila. Stopi naprej proti samemu centru, kjer ga v tisti ulici, uokvirjeni z visokimi, starimi meščanskimi hišami, čaka odbor, no, morda ga še ne čaka, mogoče komaj kapljajo noter skozi visok portal, gor po stopnicah z medeninastimi krogli na vrhu ograje v vsakem nadstropju. Mogoče jih nekaj že sedi v sobi, ki je skoraj dvorana, mogoče še kadijo zunaj na hodniku, mogoče že razpravljajo, mogoče se nalašč mudijo doma, da ne bi prišli prezgodaj, da bi prišli malenkost prepozno, da bodo videti pomembnejši. Ob misli se nasmehne sam pri sebi; kadar ima tremo pred tistimi v bele brade in redke lase vpetimi obrazi, si jih poskuša predstavljati doma v kopalnici, kako si z glavnikom praskajo po svetlečih se lobanjah, kako kličejo noter v dnevno sobo »Marta (Veronika, Majda), si mi zlikala tisto tabelo srajco? Kje je moja temnomodra kravata? Ali tile čevlji grejo skupaj s to obleko?« Potem mu je nekako laže, ni mu več nerodno zaradi svoje kipeče mladosti, visoke, atletske postave in košate grive, ki jo striže kratko in pritiska ob glavo z želejem. Predstavlja si jih zvečer, po sestankih in tistih obveznih buteljkah, ki jih spoštljivo izpraznijo v nobel lokalu v starem delu mesta, kjer jih natakarji že poznajo, in potem ko se ustoličijo za svojo mizo, na vratih tiho, toda odločno, šepetajo prihajajočim: »Polno je, oprostite, nocoj imamo polno.« Zamišlja si jih, kako se previdno slačijo pred spanjem, žene so že v postelji, brez pravega zanimanja

jih sprašujejo, kako je bilo, iznad očal in strani romane Barbare Cartland ali napol iz spanca, izpod odej, dremavo, a prijazno. Kako potem vestno zlagajo perilo na kupček, ga odlagajo na prav za to pripravljen stol, najprej suknjič čez naslonjalo, potem hlače, zložene lepo na črto, telovnik na sedalo kar tako, vrh njega srajco, pa spodnjo majico, staromodne gata in na koncu še nogavice, morda nekoliko prepotene, v kroglico, zatlačeno pod rob majice. Tako mora biti, se mu zdi, ko si starejši, ko ne smukneš več nestrpno k ženi med rjuhe, temveč preudarno, počasi opraviš večerni ritual, kot Cleese v tistem filmu z neko ribo v naslovu ali kaj.

Tako na hitro se je vse zgodilo, tako sunkovito ga je izstrelilo v orbito biznisa in pomembnosti in kravat in oblek, da še ni imel pravega časa za premislek, kako se ob vsem tem počuti. Nina ga je hecala, ko sta šla v Italijo v šoping: »Kaj zdaj, Mister Important, kje te bova pa oblekla? Se kaj spoznaš na taprave firme?« Seveda se ni, prej je bilo Nike in Benetton in Big Star, zdaj je Armani, Klein in Samsonite v roki. Tisti preobloženi Samsonite, ki sta ga skupaj izbrala in težkala praznega, mu zdaj težko visi v roki, ko hiti proti semaforu, ki piska za slepe; tako malo časa piska, da si ne zna predstavljati, kako komu uspe preštorkljati dolgo zebrasto črto ob beli palici, preden se kлокotajoče piskanje ustavi in vozniki začnejo pritiskati na plin. Spomni se, kako je na začetku vestno vpisoval dnevnice, do ure natančno, pa so ga previdno opozorili, da se piše ves dan, če odideš zjutraj in se vrneš nekje ob dveh, da pišeš osem ur, en cel dan, tako da je vedno bilo, tako da se dela. Tako mu je rekla tudi njegova tajnica, ki je kar nekako ni znal zaposliti, ni vedel, kaj naj ji naroči, kaj naj še naredi namesto njega, rezervira karte – ja, kaj pa potem? Pisma je vedno pisal sam, ona je sedela tam pred njegovimi vrati, zdolgočasena, potem jo je prosil, naj mu »uredi fascikel«, tako pomembno ji je to rekel, čeprav bi ji najraje pomežiknil in jo povabil na kokakolo. Spomni se, kako mu je bilo vsakič nerodno, ko je komu iz firme ali »od zunaj« dajal svoje osebne podatke, zdelo se mu je, da si ga prav pozorno ogledujejo, ko zagledajo letnico rojstva.

Mobitel spet zabrlizga, malo ga zbode, morda je kaj pozabil, pomembnega se počuti, a se vseeno ne oglasi. Pogleda gor na stolpič, kjer je ura, časa je še dovolj, več kot preveč, pravzaprav, tudi sam ne bi rad prišel prezgodaj, potem ne bi vedel, kaj, med njimi, ki ga vsi po malem gledajo z nezaupanjem, včasih z lahno zavistjo, se mu zdi, ker je mlad, ker je dr., ker vehementno krili z rokami, ko ustoličen tam pred njimi razgrinja drzne načrte za prihodnost. Ker so še nemalo predtem za tisto privzdignjeno mizo videli sebe, kako se odhrkujejo in pomembno pogledujejo občinstvo, preden spregovorijo. Natanko ve, da je bilo tako. Ko ga je Glavni poklical k sebi v pisarno, prek svoje tajnice, ko se je že skoraj opravičil, da tisti hip ne more, a mu je nekaj v njenem pogledu reklo, da mora iti, ko mu je potem Glavni ponudil stol in se obrnil proti skrivnostni omarici, skriti med knjigami, spreletelo ga je, da se utegne zgoditi.

»Poglejte,« je začel Glavni, medtem ko je v lično brušena kozarčka natakal viski Jim Beam in šaril niže spodaj, v priročnem zamrzovalniku za kockami ledu, »Poglejte, gospod Verhovnik ...« Pogledal ga je, vprašujoče, nekoliko izpod oči, da bi prikriil naraščajoče vznemirjenje. Še enkrat je ponovil: »Poglejte, radi bi vas imeli tam, na čelu odbora. Tako smo se odločili.« Pomolil mu je kozarček, Peter je vljudno zgrabil ponujeno čašo, čakal. »Radi bi, da bi uresničili tisto, kar ste navajali v načrtu, o čemer ste govorili na skupščini.« Petru je bilo nelagodno, srknil je požirek, ni bilo v navadi, da bi se v pisarni nazdravljalo, Glavni je držal kozarec pred obrazom in nobene kretnje proti njemu ni naredil. Molk je bil nabit s pomenom. Glavni ga je ošvrknil s pogledom, odpil, posegel po cigarah v aluminijski škatlici. Peter je vedel, da mora nekaj reči, vljudno se je odhrknil, »Ja, hvala za zaupanje,« je izdaval, čeprav suvereno. »No, se bova še pogovorila, saj veste, kaj je zdaj treba. Sam bom obvestil druge,« je dodal Glavni in šele po teh besedah privzdignil kozarec proti Petrovemu, trčila sta, da je klenknilo. Že takrat je videl tiste podaljšane obraze, Kovača in Črnilogarja in Verovška, toliko let so bili že tam, logično bi bilo. Ampak nobenega strahu ni začutil. Niti

pravega ponosa ali navdušenja. Skrbi so mu legle na mlado čelo, ni prav vedel, kako bo vse to, pravzaprav ni bil eden izmed njih.

Prečka cesto, hitro odcinglja tisto brenčanje za slepe, napoti se gor proti Tivoliju, še vedno je prezgodaj, še v Klet bo stopil, na kozarček, se odloči.

V Kletu je dokaj prazno, nekaj »rednih«; naroči viski z ledom. Natararica mu hitro natoči, Peter hitro izpije, na hitro pokadi cigareto, ki jo izvleče iz stranskega predala kovčka in ki mu kar nekako ne paše v roko. Preveč kadi, zadnje čase, sodi zraven, se mu zdi, k njegovi pomembnosti in položaju in med mlade prste, ki bi raje polzeli Nini po hrbtu kot obračali izkaze in predloge, ki jih piše, ko Nina že pluje po kraljestvu sanj. So mu ponudili večje in svetlejše stanovanje, a se je za zdaj zahvalil in sta ostala v enoinpolsobnem; kupili so ga njeni starši, kot nagrado za magisterij. Ve, da se bo, če se bo tako nadaljevalo, slej ko prej moral preseliti v kaj prestižnejšega, Nina bo pripravljala večerje za tiste, po naftalinu dišeče obleke in srajce, no ja, velika italijanska jedilnica, razkošna kopalnica, vse to ga še čaka, it goes with the job, pomisli in se nasmehne pri sebi.

Potem je nenadoma tam, nad njihovimi glavami, razlaga, pojasnjuje, spremlja jih s pogledom, iščoč strinjanje in podporo, obrača liste, ki jih ima lepo zložene pred seboj, prikimavajo, ni čutiti nasprotovanja niti zavisti ne. Kot kapitan ladje, Glavni mu je zaupal krmilo, z glasom gre gor pri poudarkih, dol in v molk, ko čaka njihov komentar, sestanek izzveni kot popoln uspeh. Čeprav je Kovač kdaj pa kdaj škilil proti Brodniku, čeprav sta se, kot je opazil, Zalokar in Svetlik večkrat pomenljivo spogledala – ko je bilo treba dvigniti roke, so šle vse roke gor, še kak omahljiv pogled levo ali desno, ampak zaobjel je z očmi lepo strumno dvignjene roke, štrleče izza rokavov suknjičev.

Ve, kaj sledi. Neformalna razprava, klepet, cigare in cigarete, »njihov« lokal doli blizu reke, a mu nekako ni. Popoldan je komajda

večer, rad bi se sprehodil, brez kovčka in brez teže odločitev, ki so jih sprejeli, a ne ve, kako bi to izpeljal. Oni imajo svoje teme, svojo preteklost, on se je zrinil mednje iz drugega kraja in iz druge generacije, tuji so si in tuje so besede, ki letijo prek njihovih ustnic, ko je konec tistega uradnega, poslovnega. Izrazito čuti, da bi se brez njega lahko imeli dobro, da bi lahko obujali skupne spomine, se šalili po svoje, hkrati pa zdaj že ve, da brez njega ne bodo šli tja dol k reki, kvečjemu nekaj njih, peščica, da se bodo vrnili domov z občutkom prikrajšanosti.

»Z Mega inženiringom ne bo problemov,« reče, ko sta si s Kovačem z ramo ob rami, zato da pač kaj reče, ko se počasi premikajo po ulici navzdol, ko se ustvarjajo majhne gručice, neformalno, ko tisti postarani obrazi oživijo v pričakovanju veselo preživetega večera, za kratek hipec se počuti, kot bi bil stoletja proč od njih, oni poznajo svojo rutino in svoj dan, natanko vedo, kako ga končati, on bega med njimi, negotov, mlad in pomemben.

Tam nekje na vogalu opazi, da ga nihče več ne pogreša. Klepetajo, smejejo se veselo, kravate jim visijo sproščeno okrog vratov, preobilnih ali postarano shujšanih, postane za hip, dopusti, da gredo naprej, po ustaljeni tirnici, proti Monarhu, zadrži korak, in že jih več ni, zavijejo desno, gruča uglajenih gospodov v najboljših letih. Peter preprime kovček, poseže z roko proti kravati, pomisli na vse tiste visokoteče besede, za trenutek na Glavnega, na svojo pisarno v kotu poslovne hiše, veliko in zelo belo in svetlo, potem zavije levo in proč, proti domu, lepo peš, komaj čaka, da se nadiha predvečernega zraka.

»Gospod, a maste dvejst tolarjev,« zasliši čisto blizu sebe, brezskrben obraz se obrača proti njemu, izvezena kapica čepi na mastnih laseh, Peter seže v žep, nič, položi kovček na tlakovana tla, ga odpre, izvleče usnjeno listnico, potem denar, pomoli proti režečemu se obrazu. Za hip se mu zazdi, da bi najraje legel na zlizane stopnice, se zazrl v polobraz prihajajoče lune, potegnil iz tiste steklenice, ki se je kot po čarovniji spet napolnila – jasno se spomni, da je bila pol prazna nekaj ur poprej – in se smejal, božal

bolhastega psa, poslušal trkanje v zvoniku vsako polno uro, odvrigel utesnjujočo kravato.

Rjava roka zgrabi bankovec, »Hvala, gospod, na vaše zdravje,« se zareži s stopnic, Peter nekaj zamomlja, kravata okrog vratu ga stiska, papirji v koveku so težki, s preudarnimi koraki se napoti po ulici navzdol, domov, komajda še vzravnana, čudno ujet.

»A maste, gospod, kak drobiž?« mu odzvanja, ko klopota dol po tlaku, nenadoma je že večer, mimo prihajajo objeti pari, v daljavi se že riše njegov blok.

»A maste kak tolar?« mu izzveneva v mislih, ko uglajeno odklepa težka vrata, ko mu zadiši njegov lastni parfum v nosnicah, ko se vzpenja k Nini, ki verjetno gleda kak film, ki ga čaka samo napol, ki se je ujela v zanke njegovega položaja.

»A maste, sir, kak penny, perhaps?« mu kot melodija zapoje, ko si zamisli sebe, ob portalih velikih, pomembnih hiš, kako se reži in izteguje roko, veselo, brezskrbno, s hecno kapo na glavi.

Kravata ga strašno tišči, ko previdno, preudarno potisne nabrazdan ključ v veliko, dobrodošlico želečo ključavnico. Še en dan, še en zelo zelo uspešen dan.

Dotik

(Za D.)

Utrujeni so in tiho, avto požira kilometre, zimska pokrajina počasi tone v rumeno obarvan somrak. Le zasneženi vrhovi se še svetijo, Klara se naslanja na hladno šipo in gleda črto, ki ločuje gore od vedno temnejšega neba. Lepo ji je in hudo, da so na poti nazaj, poskuša urediti misli in povezati vse niti, v retrospektivi, ko se prej zaporedno nanizani dogodki zlivajo v okvir večje slike.

»You can't always get what you want,« že ne vem kolikič doni iz zvočnikov, nič več se ne šalijo, vsak zase se skupaj vračajo domov. Miha vozi, Jani spi, Andrej pred njo opazuje cesto in včasih, v bolj hitro položenih ovinkih, nehote pritisne z nogo na umišljeno

pedalko za zavoro. Klara je vesela, da se je presedel naprej, občutek ima, da se je med vsemi njenimi neizgovorjenimi besedami napletlo preveč nesporazumov.

Andrej je mlad, pol generacije jo ločuje od njega; tudi sama se počuti strašno mlado, ko je proč od otrok, proč od službe in moža in svoje kuhinje in šole in rutine, ki ji je znana in domača, varna in utesnjujoča. Počuti se mlado, a vendar ji je laže z drugimi, ženskami in moškimi njenih let, skupne izkušnje imajo in skupne spomine. In čute, ki so se z leti izostrili in znajo prepoznati odtenke in podpomene povedanega, občutenega, neizgovorjenega. Andrej pa je mlad in bega jo, ker ne najde besed, ko se pogovarja z njim, ker se ob njem nenadoma počuti staro.

Zapletlo se je tako na hitro, da ni imela časa pretuhtati, kako se je to sploh začelo. Heci v tako veliki družbi včasih dobijo primesi brutalnosti, daleč od doma, daleč od znanega vsakdanjika so vsi malo drugačni, po želji si lahko nadeneš masko, jo snameš čez pet minut in potem drugo, kot na norem karnevalu v Riu, se ji zdi. Tako osvobajajoče, da kar duši. In Klara svoboda potegne noter, tako zelo, da se ji od nje in od vina zvrtili v glavi, da se ji tla za hip spodmaknejo in je že prepozno. Da se »kar spusti s ketne«, kot se šalijo in se režijo, da jih bolijo trebušne mišice.

Morda je bilo tisti večer, morda prej ali pozneje, Klara se ne spomni več. Ko se je za hip počutila umazano in je občutek ostal, globoko pokopan, do zadnjega dne. Šale so mejile že na vulgarnosti in Klari so besede kar same letele čez jezik, da so se režali in oči so se jim ožile v neposredne živalske poglede. Da se ne bo sekirala, si je govorila, da se bo pač imela fajn, da je z družbo na dopustu, da bo smučala do zadnjega atoma energije in potem plesala do zore in potem spala dve uri in naslednji dan vse skupaj ponovila. Da sploh ni bistveno, kdo je zraven, da sploh ni pomembno, kaj si kdo o njej misli, da je konec koncev vsak človek popolnoma edinstven posameznik in da ... In da se potem kljub temu žre, ko se ob mladem Andreju počuti staro in poceni, sama ne ve zakaj. Ves čas se ji zdi, da jo preizkuša, Klara nizke udarce v šali prestreže in vrne,

vsi se krohotajo in spet se hecajo in je fajn in je dopust. Ker mora biti zanjo, ker redko kam gre, zdaj pa, ko je šla, se bo zabavala do nezavesti, si pravi, globoko v njej pa se pogloblja neka votla praznina, čedalje močnejši občutek, da je sredi vsega tega smeha in nore zabave popolnoma sama med ljudmi, s katerimi si deli apartma, sobo, kopalnico. Zgoraj, na zasneženih vršacih, jo prevevajo davno pozabljeni občutki, zave se, da nenadoma čuti svoje telo in sliši, kaj ji sporoča. Odkar ne plava in ne smuča in ne teče in ne kolesari, tega ne čuti več. Tam, visoko gori, pa prepozna pretanjene nianse lakote, žeje, utrujenosti, ki se stopnjuje, bolečin v mišicah, ki jih prežene s še več gibanja. Sama sebi se čudi, kako lahko po nekaj grižljajih mirno odloži vilice in njeno pico pojedo lačni fantje, kako se lahko v čudovito ubranem dialogu pogovori s svojim telesom. In telo sporoča še nekaj, neko trepetanje ji polni utrujene ude, a ne prepozna.

Dolgo ne ve, kaj je tisto, kar koplje takšno luknjo vanjo, kar jo dela nemirno in v očeh množice prostaško, kar ji najboljša prijateljica poočita en večer, ko sta obe pijani in bi Klara še nekaj, nekaj, da bi ji bilo laže, in potem naredi napako. Pleše do jutra z domačini, sama s štirimi, nori, dokler noge ne ubogajo več in se jim izmuzne in sama vrne domov. Zjutraj se ji razodene, tako kristalno jasno, da kar zareže. Pod prsti začuti kožo svojega sina in v nosnicah vonj las svoje hčere, dotik s telesom drugega človeka, ko se prenese, ko se zlije in je lepo in varno. Ko ni več nebogljena in sama, ko je z drugim.

Ko je bila mlajša, je to pogosto mešala. Zdaj nenadoma ve. Tista nezadržna želja po stiku, po toplem in domačem občutku telesa ob telesu jo je kdaj pripeljala v napačne postelje, iz katerih je vstajala nepotešena in votla in je umikala pogled ob kavi in zajtrku, ko kljub vsemu, kar se je pretočilo ponoči, občutek praznine ni bil nič manjši.

»Lahko pridem k tebi?« je tiho vprašala nekega večera, ko ni mogla več zdržati, ker je že preveč bolelo.

»Ne,« je prišlo skozi spanje. Nekaj je še rekla, besede, njene prijateljice, ki jih obrača vsak dan, so se nenadoma izgubile v mrak,

kako naj jih najde, kako naj razloži in pove tako, da ne bo še bolj narobe? »Smola,« še pride skozi temo.

»Nič ti ne bom naredila, ne boj se, samo baterije si napolnim in grem nazaj gor,« se odloči za tehnični stavek, fant je štomar, to bo najbrž razumel. Pa je potem okorno, rada bi ga objela, rada bi ga imela rada, tako kot zna imeti rada, rada bi, da bi mu njeno telo sporočilo nežnost, ki jo kdove zakaj že ves čas čuti do njega, ko korakata po kruh, režeta solato, preprosto sedita drug ob drugem in ne rečeta nič, se šalita z drugimi. Sredi režanja in mastnih vicev bi ga rada prijela za roko, potegnila s prsti čez kožo, z licem ob lase. Pa se ji potem pod njegovo toplo odejo že spet zazdi, da gre vse narobe, da samo nizata nesporazum za nesporazumom, odvleče se na svoj pograd in ne more zaspati. Leži in razmišlja, koliko različnih poti vodi od človeka do človeka, kako se križajo in prepletajo in meštrajo in lahko zaideš. Razmišlja, koliko različnosti lahko poveže moškega in žensko v prijateljstvo, v tisoče odtenkov ljubezni in navezanosti, tako bogatih in drugačnih med seboj. Najbrž je vse dosti bolj črno-belo, če imaš triindvajset let, se poskuša spomniti in ji je žal, da je sploh kaj rekla, a ji vendar ni. Ko se potem nekaj dni pozneje spet na ves glas režijo v avtu in se Klara počuti skoraj kot moški, občutek, ki ji je drag, ker se ni treba sprenevedati, se znova spomni tistega mučnega trenutka, ko je njena želja izzvenela v napačno smer. Saj je še nekaj rekla, nekaj o »erotičnih in neerotičnih dotikih«, a sta oba že skoraj spala. Pokrila ga je in lupčka mu je dala na hrbet, zmede se in se zazre skozi okno v bleščeč sneg.

»You can't always get what you want,« zdaj že para v možgane, radio ne lovi v dolinah med skalnimi gmotami, vedno ista kaseta, dom je daleč, rada bi bila že tam, še nekaj časa potrebuje, da bo vse dobilo svoj smisel, da se bo iz kaosa naredil red, da bo začela razumeti. In mora razumeti, Klara vedno hoče vse razumeti, vse analizirati, vsak košček sestavljanke mora vtakniti na svoje mesto, kajti v nasprotnem slika ni popolna.

Spomni se, kako ga je čakala nekega popoldneva, ko ji ni bilo za plavanje in biljard, ko je želela biti sama s seboj, se okopati in

kaj prebrati, biti proč od nenehnega smeha, v miru. Pa se je ponudila, da ga počaka, ker je šel po svoje. Umirila se je, si nabrala moči za naprej in pravzaprav v tistem brezčasju ni pogrešala nič in nikogar. Andreja je začela pogrešati, šele ko jo je zaskrbelo, da ga bodo v pancarjih in utrujenega pustili pred vrati, kakor se je bila horda dogovorila. Ker je zamujal, ker ga ob dogovorjenem času ni bilo od nikoder in se je zasekirala. Potem pa je prišel, drugi so verjetno že razmišljali, kako bodo kar oba pustili, ker ni bolj fajn, kot če nam je fajn, in saj ni pomembno, če kdo manjka.

Takrat sta se potem pogovarjala. Razen nekaj na kratko izmenjanih stavkov poprej, prvič. In prvič, da je bila Klara mirna, da je izzvenel tisti občutek nerodnosti in narobe in nesporazuma. Dva človeka, ki ob pijači kramljata in je prijetno. Se dotikata s pogledi in mislimi, ki se dohitevajo. In je smeh previden, bolj nasmešek skozi prostor do oči. Kar žal ji je bilo, ko je Miha po dolgi zamudi končno prišel. Ko sta bila že kovala svojo malo zaroto, kako bosta šla na večerjo kar sama z avtobusom, pa naj oni čakajo pred zaklenjenimi vrati.

»Imaš kakšno željo sedeti zraven mene?« mu je potem v hecu vrgla čez tri mize pri večerji, a je samo malomarno odkimal in spet so se vsi režali. Pa ji je bilo čudno, da ga ni poleg nje, čeprav najbrž spet ne bi vedela, kaj naj mu sploh reče, tako kot ni vedela zadnji večer, ko so si jo spet vsi privoščili, ker sta sedela skupaj. In se je bala, da se bo po nesreči pod mizo z nogo dotaknil njene noge, zadel s komolcem ob komolec, da bo zapekel naključni dotik.

Klara gleda ven, v avtu je zagatno vroče in pod noge hladno, pred očmi se ji vrstijo trenutki, ko jo je kar neslo v njegovo bližino, v gondolah, na snegu, pri zajtrku, ko ga je iskala s pogledom po smučiščih. Samo da je stala ali sedela poleg njega, pa je bilo dobro in je bila mirna. Vrta po sebi, zanima jo, zakaj, a ne ve. Iz izkušenj ve, da se slej ko prej vse razodene samo od sebe, da naključij ni, da se vse dogaja, kot se mora. Ni si ga želela, ni želela spati z njim, razmišlja, ali ni prav to skopalo tistega mučnega prepada med njima, ker je morda on mislil, da hoče prav to. A vendar si je želela

nenehno biti nekje blizu njega, samo da je bil poleg, čeprav je z drugimi ljudmi našla zanimivejše teme za pogovor.

»Smučarija, ko sem mladeniču ukradla dotik,« se ji kot za hec utrne stavek, ko si čisto na koncu od daleč rečeta »Adijo«, čeprav je vsem drugim dala poljub, stisnila roko, jih objela, čeprav se je dotaknila vseh tistih drugih ljudi, ki jih dolgo ne bo več videla.

Štop

Sedi v kabini in bulji skozi šipo. Mimo beži pokrajina, ki se zdi vedno enaka, neskončna ravan, poraščena z drevesi v enakomernih vrstah, povsod zelenje, pogreznjeno v deževno kopreno. Že ves dan dežuje. Ko se je prebudila v deževno jutro, je vedela, da ima tega potepanja po severni Italiji končno dovolj, mesto za mestom, poceni sobe in tuši na žetone, Bologna, Ferrara, Sv. Anton v Padovi, beneški kanali, čudno sivomodro morje, ki se kar naenkrat pojavi za drevesi, ne da bi se prej napovedalo, kot je bila navajena doma, pice in testenine, zahrepenela je po kislem zelju in praženem krompirju, po svoji kopalnici in postelji, kjer rjuhe dišijo toplo in domače. Stala je na dovozu na avtocesto, z dežnikom, dolgo je iztegovala palec, avtomobili so ustavljali in vozniki izgovarjali imena italijanskih mest, »No, no, grazie,« je odgovarjala in čakala na »direkt«. Mokro ji je prišlo v superge, čuti, kako se mokrota zdaj spreminja v puhteče vlažno, da jo neprijetno ščemijo prsti.

Iveco se je ustavil daleč naprej, kot da se je šofer, šele tik preden je postalo prepozno, odločil pobrati premočeno štoparko. »Trst?« ga je pogledala vprašujoče. »Si, si,« je rekel in z roko kazal, naj vstopi. Zlezla je v kabino, vanjo je butnil vonj po znoju, olju, po zakurjenem. Udobno se je namestila in si nahrbtnik zatlačila pod visoko privzdignjen sedež. »Parla 'taliano?« je nemarno rekel šofer v njeno smer, ko se je zagledala skozi šipo. »Ne,« je odgovorila kar po domače, ni ji bilo do pogovora z napol plešastim debeluhom, v napol odpeti srajci in z napol pokajenim čikom med zobmi. »Ne,«

je še enkrat pristavila in se nehote nekoliko zgrbila na sedežu. Si je bila rekla, da ne bo šla v tovornjak, pa se ji je na koncu že zdelo, da nima izbire.

Molčita. Motor enakomerno brni, cesta je popolnoma ravna, pokrajina beži mimo kot tista stara filmska kulisa, ko do neskončnosti vrtijo pobarvan boben z vedno istimi drevesi, vedno istimi hišami, vedno isto. Šofer si prižge še eno cigareto, prižge si tudi Jana. Molče kadita, on tišči stopalo na gas, Jana bulji skozi šipo, ki se počasi rosi pod njenim dihom, briše kar z dlanjo.

Nenadoma zahrešči. Radijska postaja. Pogleda proti šoferju, ta dvigne mikrofon, zasliši poplavo dialekta. Sprva čisto nič ne razume. Se odklopi, ne briga je. Potem zasluti, da je govor o njej.

»... una ragazza, una piccola. Non so ...« Napeto posluša in bulji skozi šipo. Začuti pogled na sebi. Nekaj jo sprašuje, zdi se ji, da bi rad vedel, od kod je. Ozre se proti njemu, samo napol, gleda ga z nerazumevanjem. »Tedesca?« vrta vanjo s pogledom skozi cigaretni dim. »Ne razumem,« reče Jana in hoče pogledati proč. »Slovena?« on vrta naprej in se nekaj reži. »Ja, Slovenka sem,« reče Jana in potegne dim.

»Slovena,« Italijan brblja naprej, zelo na hitro, Jana se spet odklopi. Oni na drugi strani se reži in Jana spet našpiči ušesa. »Si, bella ...,« naprej ne razume dobro. Še poplava besed in »Cosí ... Va bene ...« na koncu. Potem tišina. Šofer odloži mikrofon in kadi naprej. Mimo beži neka vas, majhne bele hišice z enakomernimi vrtički, zadaj še več dreves v ravnih vrstah.

V Jani se porodi nelagodje. S koticom očesa opazi, da šofer nekaj krili z rokami in gleda na levo. Sledi njegovemu pogledu in vidi, da sta vzporedno s še enim velikanskim priklopnikom, ki tisti hip zahupa. Šoferja si mahata in se režita skozi svetle zobe iz temnih obrazov. Spet zahrešči postaja. Šofer režeč se izpusti plaz visoko intonirane nerazumljive italijanščine, Jana za kratek trenutek obžaluje, da je na urah italijanščine raje reševala križanke, kot poslušala profesorico. Razume le nekaj besed, premalo, da bi jim pridala kak smisel. Sliši »Udine« in pogleda proti tipu, ki maha z rokami,

kot bi imel sogovornika tik pred seboj. Potem spet žebranje in režanje.

Jana pozorneje pogleda skozi orošeno šipo. Tam nekje zadaj v deževni sivini zagleda ravno črto, prav tisti hip se po njej premikajo vagoni. Proga, pomisli, vlak. Nekaj denarja ji je še ostalo, verjetno dovolj za vozovnico vsaj do Trsta, potem pa je skorajda že doma. Pravzaprav prvič štopa v tujini, jo prešine, prej samo po Sloveniji, enkrat v Zagreb, ampak štop je dobila v Ljubljani, šofer je bil Slovenec. Po Italiji je šla z vlaki, neko tedensko karto je dobila poceni, kot lokalni inter-rail. Zdaj pa je v tej kabini, z Italijanom, ki, toliko razume, ima z njo neke načrte. In po vsej verjetnosti sploh ne gre v Trst, kot je bil rekel. Tisti Udine, Videm, ji zveni v možganih, zemljevida nima, kaj pa ona ve, kje se cesta odcepi.

Postaja jo strah. Italijan je spet odložil mikrofon in enakomerno priganja motor. Jana iz nahrbtnika potegne sok, zapiči slamico in pije s počasnimi požirki. Napeto premišljuje. Lahko bi mu rekla, naj ustavi na bencinski črpalki. Italijansko ne zna, mu je rekla, zdaj ga bo preskusila.

»Speak english?« ga vpraša, ne da bi ga pogledala. »No, non parlo inglese, solo 'taliano,« se zareži nazaj. »Eeeeh,« potem nekaj po italijansko, kar si Jana raztolmači kot vprašanje, ali je razumela, kar se je pogovarjal po radijski zvezi. Butasto ga pogleda in si nadene izraz popolne nevednosti, popolnega nerazumevanja. Zazdi se ji, da se tip zadovoljno nareži sam sebi. Takoj potem se mu roka spet iztegne proti mikrofonu.

»Non parla 'taliano ... No ... Prossima ... Si ... Va bene ...« Jani se zdi, da se nekaj dogovarja za postanek, na naslednji Esso pumpi ali kaj, tako nekako razume tisto melodično kačo besed. Prižge si še eno cigareto, tip se še nekaj zmrduje v mikrofon, nato spet molk. Jana pogleda na uro, prešine jo, da se je kdove kdaj iztekel popoldan, da se bo kmalu začel prevešati v zgodnji pomladni predvečer. In ona je nekje sredi italijanske ravnice, s šoferjem, s katerim se ne razumeta, s premočenimi nogami in z nekim nejasnim strahom v glavi. In mogoče potuje proti Vidmu ali proti kaj pa ona ve kateremu

kraju, napeto razmišlja. Gleda skozi motno šipo, proge ne vidi več, vse se zliva v neko sivo mokroto, drevesa se redčijo, ni več tistih ravnih črt. Mimo švigne bencinski servis, na tabli se rumeno sveti Agip, levček šine mimo.

Motor brni, vsa kabina vibrira v enakomernem tresenju, Jana se nemirno presede na sedežu. Lahko bi poskusila po italijansko, mu dopovedala, da jo lulat ali da mora nujno malo ven, na zrak, pretežko v njeni italijanščini. Ravno toliko zna, da je »niso prodali«, kot se reče, v tistem tednu, ki se ji zdaj na hitro zvrsti pred očmi. Spomni se, kako bedasto se je počutila, ko je dobila račun za bedno pico v Padovi, napol hladno in skromno posipano, zraven kozarec piva, potem pa račun, ki sploh ni bil podoben tistemu, kar si je bila izračunala v glavi. »Servizio! Servizio!« se je živčno drl natakar, ko mu je poskušala dopovedati, da se ji zdi preveč, da se je verjetno zmotil. In za vsako sobo, butnili so ji neko ceno, nestrpno, toliko in toliko *mila lire*, potem pa še dodatno za toplo vodo, dodatno za rjuhe, še kar nekaj poleg, za enoposteljno sobo bi bilo preveč, zato je v Benetkah sobo brez razgleda delila s puncama iz Izraela, pogovarjale so se angleško in sta ji do pozno v noč histerično razlagali, kako sovražita Palestinece, kako sta bili pri vojaki in komaj čakata, da jih gresta streljat, da so to pošasti v človeški preobleki, da onidve to dobro vesta in kako, da se Jana ne strinja, ali ne bere časopisov, ali ne razume, kaj ti ljudje delajo njim, Izraelcem? Poskušala je obrniti pogovor na Markov trg, kako se jima zdijo Benetke in gondole in vsa ta romantika, vonj postane morske vode in Lido, pa jima je iz oči švigal njej nerazumljivi ogenj, samo Palestinec sta hoteli pobijati, kaj sploh počneta v Italiji? je pomislila.

Spet se oglasi hrešč radijske postaje. Šofer se je očitno sprostil, nič več se ne ozira na Jano, če bi ga lahko razumela, bi morda opazila, da ne izbira več besed, da gobca tja noter v tisti mikrofon, od strani vidi, kako si prižiga čik za čikom, ga drži med zobmi in sega s prosto roko za srajco, se praska, trese s kolenom, pepel leti kar na tla, besede preskakujejo sem ter tja po radijski zvezi, v kabini vedno bolj smrdi, zdaj tudi že po njenem nelagodju.

Zdaj se ji zdi, da razume skrivni italijanski načrt. Ustavili se bodo na pumpi, tako misli, tam jo bo tip iztovoril in predal kolegu v tisti drugi kamion, ki je prej hupal in ju prehitel, oni drugi gre menda v Trst, tale v Videm, potem pa bo oni drugi, tako se ji zdi, da je mišljeno, lahko z njo počel, kar bo hotel. Da jo je menda na hitro videl, da je čisto v redu, dovolj mlada in dovolj jošk da ima, potem pa, kar bo, bo. Da tega njenega sedanjega to ne briga več. In potem režanje in še več praskanja po kocinah na prsih, še ena cigareta iz škatlice v usta, zadnja, opazi Jana.

Jana ima drugačen načrt. Prisilila ga bo, da se ustavi, odprla bo vrata sredi vožnje ali kaj takega, začela bo kričati, predtem si bo pripravila nahrbtnik, da ga lahko z eno potezo zgrabi, ko bo tovor-njak obstal, čevlje si nemarno zaveže že zdaj. Čuti, da hitreje diha, in se zavestno prisili, da svojemu dihu prida normalen ritem, noče, da bi debeli kaj opazil. Tam nekje zadaj je proga, še vedno dežuje, ampak saj ni več pomembno, stekla bo čez tista polja, gotovo ne bo šel za njo, tale z njo nima načrtov, oni pa je spredaj. Pritekla bo do kake hiše, razložila, kaj se ji je zgodilo, ljudje bodo razumeli, ji mogoče skuhalo kapučino, potem pa bo že kako prišla do vlaka, potem bo lahko.

Šofer spregovori. Če se je prej trudil, da ga ne bi razumela, si zdaj prizadeva, da bi ji nekaj dopovedal. Gleda jo, z eno roko na volanu, in čisto počasi izgovarja: »Mio amico ... Trieste, io brmmm, brmmm Udine, kapiš?« Gleda ga votlo, prikimava, se strinja. »Ja, ja,« reče, »Trst, io Trst, kapiš?« Debeli prikima, zadovoljno, spet zgrabi mikrofona. Kao, zmenjeno, reče tja noter, se zdi Jani, kao preprosto, »no problema«.

Potem Jani nekaj zagomazi po križu. Nekaj novega, ki se rine v prejšnji strah. Neki glas, zazdi se ji, da ji iz kotička možganov nekaj šepeta, čisto po tihem, mogoče v italijanščini. Roka se ji zatrese, ko si prinese k ustom še eno, ne vem katero cigareto po vrsti. Gleda skozi šipo in prisluškuje tistemu neslišnemu šepetu, tistemu prigo-varjanju v sebi, kadi, hlastno izdihava nikotinski dim, mrzlo se ji pocedi pod pazduhama. Kaj, ko bi res šla v tisti kamion? se neslišno

dere iz misli, kaj ko bi se odpeljala z onim, pa da vidim, kaj bo? Oglasi se še drugi glasek, jo sili, Saj te nihče ne čaka tam v Ljubljani, kdo pa te čaka, saj veš, da te Miha ne čaka, Miha je rekel, da mu je čisto vseeno, ali greš v Italijo ali ne, da ga boli, je rekel. Da kar pojdi in se natakni na kakega Italijana, majhni so, ampak imajo velike, je rekel, besno, ves rdeč v obraz. Da on pač ne misli iti zraven, naj kar sama žre tiste pice in makarone, naj jo prevažajo gondoljerji, naj si kar izkusi. Jana kadi in tišči kolena k sebi. Pretaka se ji po možganih, po vsem telesu, adrenalin, pomisli, to je verjetno adrenalin. Zaradi tega blago pijanskega občutka se ljudje rinejo v gore, visijo na tistih elastičnih vrveh tam daleč na otokih v južnih morjih, drvijo po avtocestah, se ji poraja, zaradi tega ves cirkus in pomp. Zaradi tega, domisli, si poročeni moški na službenih potovanjih vzamejo ljubice za eno noč, zaradi tega gospodinje skačejo v tuje postelje in potem, pomečkane, hitijo domov k svojim otrokom. Globoko potegne in pogleda šoferja.

Motor enakomerno brni. Tip z eno roko drži volan, z drugo se nekaj praska po jajcih. Na Jano je pozabil, se ji zdi. On ima načrt, ona ni več v tem načrtu, ne briga ga več. Vrta vanj s pogledom, vrta in rine vanj s svojimi zaočaljenimi očmi, tip tišči na gas in gleda skozi vetrobran, pokapljan s kapljicami. Zunaj se mrači, pomisli Jana, mrači se, in jaz sem tukaj, še vedno je vse ravno zunaj, približujeva se tisti pumpi, Esso bo pisalo na tabli, zdaj, zdaj. Čaka, če bo spet zaškrtalo v postaji, če se bo oni spet oglasil, da se odloči. Črn je, ampak ni debel, se ji je zazdelo, ko se je bila prej ozrla v tisto smer, visoko gori je sedel in švignil mimo. In glas je bil, pravzaprav, čisto prijeten. Tista tekoča, glasbena govorica, nerazumljive besede, potok tujega žebranja.

Začuti, da zavirata. Pogleda naprej in luči se zasvetijo pred njo. Esso, piše, petsto metrov. Poseže dol po nahrbtniku, zapne si jakno, ugasi cigareto. Zdaj bo, pomisli, zdaj se bo zgodilo.

Močna Ivecova mašina zarjuje, zavore topo zaškripajo, kamion se ustavi. Tam spredaj, na parkingu, stojijo še trije podobni. Luči imajo ugasnjene, zunaj je mračno, dež ponehava. Gručica majhnih,

temnih postav kadi. Šofer jo spodbudno pogleda, pokima v ono smer, »mio amico, Trieste,« reče in seže proti kljuki. Jana pograbi prtljago, odpre vrata in se skobaca ven, noge se ji tresejo od dolgega ritmičnega potovanja. Spleza po stopničkah dol, pomežikne v polmrak, s pogledom objame tiste, ki stojijo nedaleč proč. Vanjo se zavrta dvoje zelenih oči, hecno poblisne v njih, ko se srečata njuna pogleda, tenentejevski obraz, pomisli, taki pravi mali *tenente*. Še se ji oglašča tisto čudno, nedojemljivo, novo, mamljivo, nasmehne se v temo, nekaj pokima, z glavo pomiga proti stavbi.

Steče noter, kapljice se ji ujamejo v lase, bega med policami, s katerih se svetijo sladkarije, sokovi, higienski vložki. Pogleduje razstavljeno blago, počasi se pomika proti blagajni, gleda, kje je tisti znani znak WC. Zagleda, puščica kaže levo, osvetljena, steče tja, se zapre v kabino, z rukzakom vred, dolgo lula in čepi nad školjko, potem potegne vodo, stopi proti umivalniku in pusti, da se ji voda zliva med prsti. Ne, ne, se dere razumsko v njej, ne grem nazaj, ne grem tja mednje, tukaj bom počakala, da se odpeljejo, tukaj je varno, diši po milu in ajaksu, tukaj bom počakala. Z malo sreče bom še danes doma, jutri bo vse že spet normalno. Dolgo se gleda v ogledalo, si počeše umazane, zdaj že mastne, lase, pije iz pipe, si še enkrat dolgo, preudarno umiva roke.

Odpre vrata, skozi šipo vidi parkirane tovornjake, stopi korak nazaj in škili v mrak, vidi, kako sedajo v svoje kabine, zasliši hručenje štirih motorjev, rdeče luči na zadkih se počasi premaknejo v noč, ki se je bila spustila medtem neopazno, speljejo proč, proti Vidmu in Trstu, stran od nje. Nekaj časa še bulji v zgodnjo noč, potem pobere svoje stvari in se s počasnimi koraki napoti proti izhodu in na privoz, kjer bo spet dvignila palec.